

ปฺรณตํทิต

ในตํทิตนี้มีศัพทพิเศษอีกศัพทหนึ่ง คือ อทฺธม แปลว่า กิ่ง หรือ ครึ่ง แปลงกับปฺรณตํสังขยา มีเศษเป็นครึ่ง ตํงวิเคราะห้เป็น ตตฺติยาตํปฺปฺริสสมาส และ อทฺธม ศัพทแปลงกับ ปฺรณตํสังขยามีรูปตํงตํง ดํงนี้

๑. อทฺธมเณน ทฺฤติโย ทฺธิยทฺธมฺ หรือ ทฺธิวทฺธมฺ (ชโน) อ.ชน ที่ ๒ ดํวยทํงกํง ชื่อว่า ที่ ๒ ดํวยทํงกํง

๒. อทฺธมเณน ตตฺติโย อทฺธมตฺติโย หรือ อทฺธมเตยฺโย (ชโน) อ.ชน ที่ ๓ ดํวยทํงกํง ชื่อว่า ที่ ๓ ดํวยทํงกํง

๓. อทฺธมเณน จตฺตฺโต อทฺธมจตฺตฺโต (ชโน) อ.ชน ที่ ๔ ดํวยทํงกํง ชื่อว่า ที่ ๔ ดํวยทํงกํง

๔. อทฺธมเณน ปฺลยจโม อทฺธมปฺลยจโม (ชโน) อ.ชน ที่ ๕ ดํวยทํงกํง ชื่อว่า ที่ ๕ ดํวยทํงกํง

อทฺธม ศัพท แปลงกับ ทฺฤติย, ตตฺติย, จตฺตฺตฺถ มีรูปดํงแสดงมาขํงตํงนั้ นั้ ส่วนจํนวนตํงตํง ปฺลยจม จํนไป ไม่มีวิธีแปลงผสม ให้เขียน อทฺธมไว้ขํงหน้าปฺรณตํสังขยาจํนวนนั้ นั้ เช่น อทฺธมจฺญจโ, อทฺธมปฺลยจโม, อทฺธมสตฺตฺโต, อทฺธมอฏฺจโม, อทฺธมนวโม, อทฺธมทสโม เป็นตํง

การตํอปฺรณตํสังขยาดํวย อทฺธม ศัพทนั้ นั้ ดํงนี้คือ สังขยามีเศษเป็นจํนวน กํงรํอย, กํงพํน, กํงหมํน, กํงสแณ, กํงถํน เช่น ๑๕๐, ๒,๕๐๐, ๒๕,๐๐๐, ๒๕๐,๐๐๐ เป็นตํง จํนวน ๕๐, ๕๐๐, ๕,๐๐๐, ๕๐,๐๐๐ นั้ นั้ เรียกวํง เศษเป็นกํง หรือ ครํงของรํอย, ของพํน, ของหมํน, ของสแณจํนวนเศษเป็นครํงอยํงนั้ นั้ นิยมตํอดํวย อทฺธม ศัพท ตํแต่ตํองคิิดเศษนั้ นั้ สมมติให้เป็นจํนวนเต็มเสี่ยกํอน เช่น

๑๕๐ ต้องคิดเป็น ๒๐๐ กิ่ง ต่อเป็น ทิยทัณฑ์ สต
๒,๕๐๐ ต้องคิดเป็น ๓,๐๐๐ กิ่ง ต่อเป็น อทฺตมเตยฺยํ สหสฺสํ
๓๕,๐๐๐ ต้องคิดเป็น ๔๐,๐๐๐ กิ่ง ต่อเป็น อทฺตมฺมฺมฺ ทสสหสฺสํ
๔๕๐,๐๐๐ ต้องคิดเป็น ๕๐๐,๐๐๐ กิ่ง ต่อเป็น อทฺตมปญฺจมํ
สทสสหสฺสํ

๕,๕๐๐,๐๐๐ ต้องคิดเป็น ๖,๐๐๐,๐๐๐ กิ่ง ต่อเป็น อทฺตมฉฏฺจํ ทส
สทสสหสฺสํ

เมื่อจะต่อปุณฺณสังขยาด้วย อทฺตม ศัพท์ กับนามนาม ให้เรียงนาม
นามนั้นไว้ข้างหน้าจำนวน ร้อย, พัน, หมื่น ฯลฯ เช่น

บุรุษ ๒๕๐ คน ต่อเป็น อทฺตมเตยฺยํ ปุริสสตํ

นก ๓,๕๐๐ ตัว ต่อเป็น อทฺตมฺมฺมฺ สกฺกณสหสฺสํ

โค ๔๕,๐๐๐ ตัว ต่อเป็น อทฺตมปญฺจมํ โคทสสหสฺสํ

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. บุรุษ ๒๕๐ คน

๒. หญิง ๓๕๐ คน

๓. ปลา ๕๕๐ ตัว

๔. นก ๒,๕๐๐ ตัว

๕. เด็ก ๔,๕๐๐ คน